

Folkhögskolan

Jag bryr mig inte
om mitt utseende.
Men jag önskar
att folk skall
kunna se min själ.

August Strindberg,
1849–1912

Foto: Pro Agency Press AB / Gumenigjort

Förmågan att ta till sig och själva skapa nya synvinklar på tillvaron har stor betydelse på en folkhögskola. Samtalet är viktigt. Det är en skola för samhället och inte för betygen. Tiden på folkhögskolan beskrivs ofta som en process och en fas i livet där växande, mognad, social och personlig utveckling betytt mera än de faktiska kunskaper man fått med sig.

Kulturen spelar en viktig roll på många folkhögskolor. Ett brett utbud av musik, teater- och andra estetiska linjer gör att många väljer folkhögskolan som en förberedande väg för verksamhet inom kulturområdet eller för fortsatta studier.

Organisation

Folkhögskolan idag

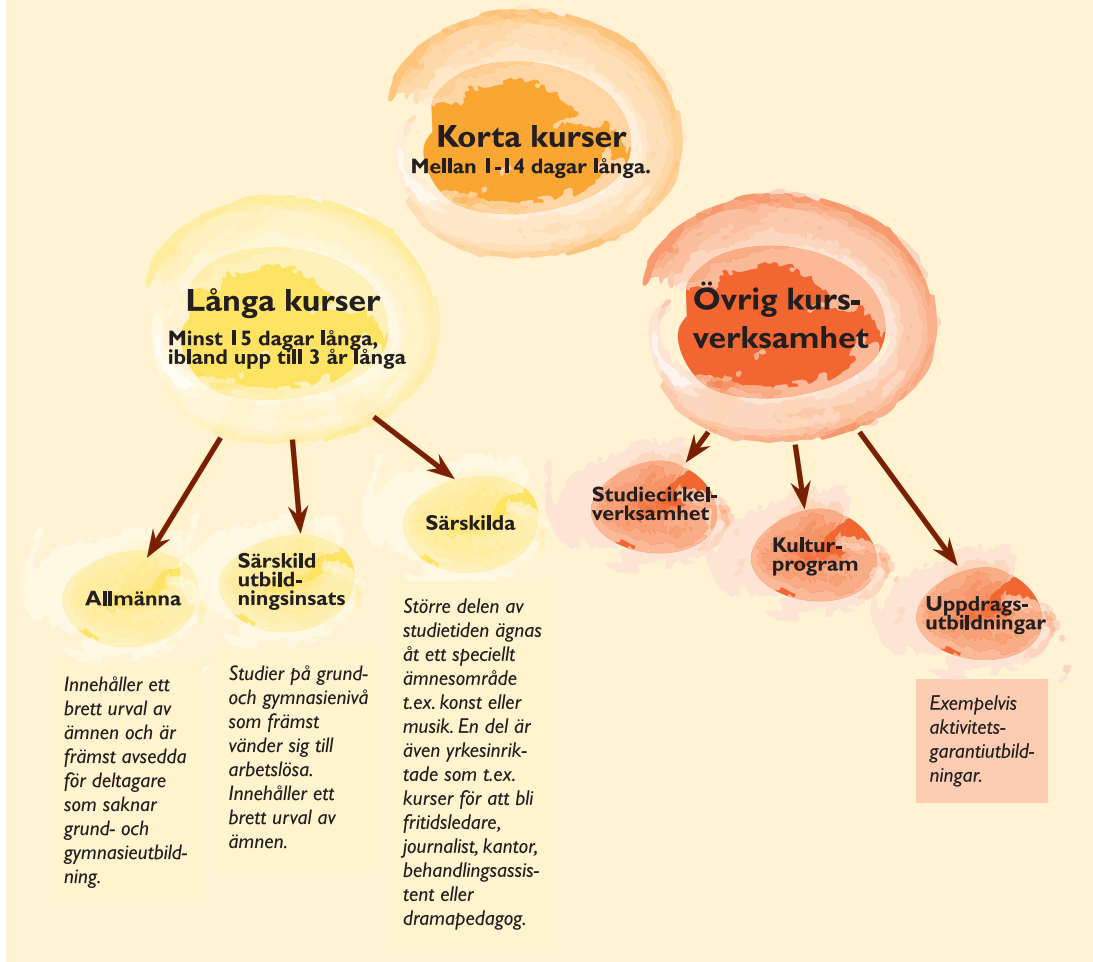
Idag finns det 147 folkhögskolor i Sverige. Folkhögskolan är inte bunden till centralt fastställda kursplaner utan bestämmer själv sin verksamhet utifrån skolans ideologiska och kunskapsmässiga inriktning.

Syftet är att vara folkbildnings- och vuxenutbildare. Särskilt viktigt och prioriterat är verksamheter som syftar till att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån i samhället samt verksamhet som riktar sig till utbildningsmässigt socialt och kulturellt missgynnade personer.

Folkhögskolan är en studieform för vuxna och fyller en viktig funktion som lärocenter och kunskapsförmedlare för dem som av olika anledningar inte känner att de har en självklar plats i andra utbildningsformer. Det kan även vara en alternativ studieväg, som bättre kan anpassas till deltagarnas behov och intressen.

Folkhögskolorna ägs och drivs av folkrörelser eller andra organisationer, regioner/landsting eller kommuner. De har rätt att ge grundskole- och gymnasiekompetens samt grundläggande och särskild behörighet till högre studier.

Folkhögskolan

Elever

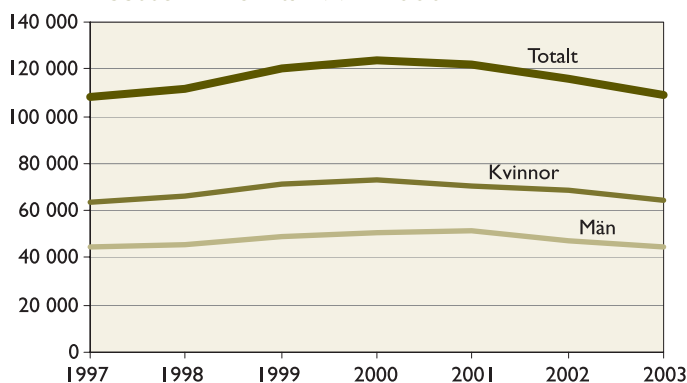
Flest deltagare på korta kurser

Från hösten 1997 och fram till år 2000 ökade det totala antalet kursdeltagare på folkhögskolan med drygt 15 000. Åren därpå, 2001 till 2003, minskade antalet deltagare för att hösten 2003 i stort sett hamna på samma nivå som sex år tidigare med drygt 108 700 kursdeltagare.

Minskningen ska bland annat ses mot bakgrund av att statsbidrag motsvarande 1 700 årsplatser försvunnit inom den särskilda utbildningsinsatsen.

Drygt 70 procent av kursdeltagarna deltog i folkhögskolans korta kurser. En fjärdedel av kursdeltagarna, 27 100, deltog i en lång kurs. Av dessa deltog knappt hälften på lång särskild kurs.

**Antal kursdeltagare på folkhögskolorna
höstterminerna 1997–2003**

Fler kvinnor än män

Folkhögskoleutbildning är vanligare bland kvinnor än bland män. Av samtliga deltagare 2003 uppgick kvinnornas andel till 59 procent, en andel som varit relativt konstant de senaste sex åren.

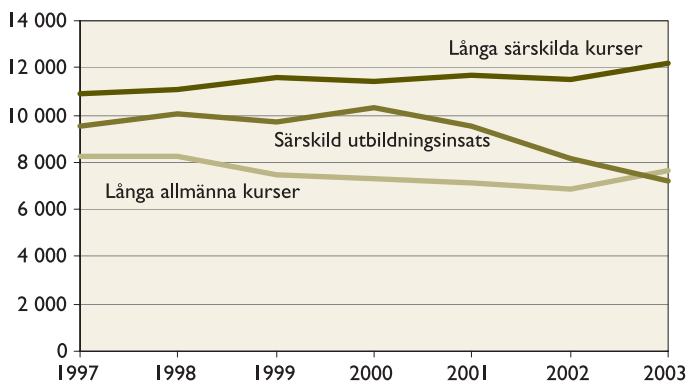
En möjlig förklaring till att kvinnorna i högre grad studerar på folkhögskolor är att kursutbudet i relativt stor utsträckning omfattar ämnen som traditionellt intresserar kvinnor samt att studieformen kanske bättre stämmer med de förutsättningar för studier som deras livssituation medger. Exempelvis är kurser inom estetiska ämnen vanligt.

En studieform för vuxna

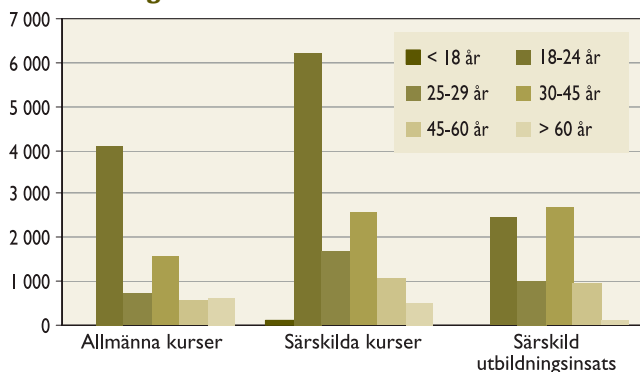
För de allmänna kurserna finns en nedre åldersgräns på 18 år. Någon övre åldersgräns finns inte. Drygt hälften av deltagarna på långa allmänna och långa särskilda kurser är yngre än 25 år.

Många folkhögskolekurser är ett alternativ eller komplement till högskolestudier efter gymnasiet, med studier av annan karaktär och med annan, oftast estetisk inriktning. Detta kan förklara den relativt stora andelen yngre studerande. På särskild utbildningsinsats, som vänder sig till arbetslösa, är däremot de flesta av deltagarna äldre.

**Antal kursdeltagare på långa kurser
höstterminerna 1997–2003**

**Åldersstrukturen på kursdeltagare i
folkhögskolan hösten 2003**

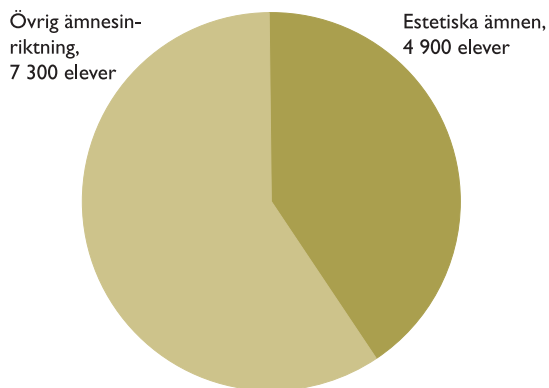
Utbildningsbakgrund

Folkhögskolorna ger normalt företräde för sökande med kort tidigare skolutbildning. För drygt en fjärdedel av dem som studerade på långa allmänna kurser under höstterminen 2003 var utbildningsbakgrunden högst grundskolekompetens. Andelen med 2-årig gymnasieutbildning eller lägre utbildning uppgick till 66 procent. På långa särskilda kurser där en större del av studietiden ägnas åt ett valt ämnesområde eller yrkesinriktning, hade deltagarna däremot en högre utbildningsbakgrund.

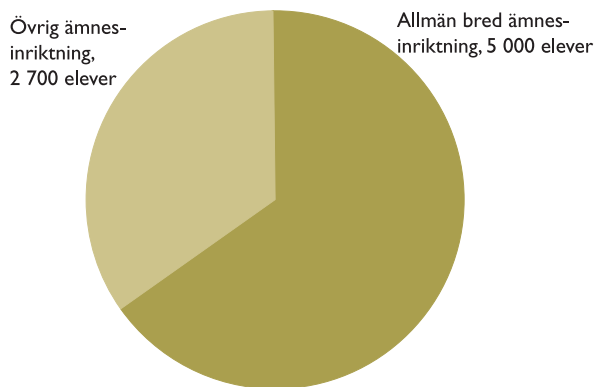
Estetisk inriktning mest populärt på långa särskilda kurser

På de särskilda kurserna, där större delen av tiden ägnas åt ett valt ämnesområde, hade 40 procent valt en estetisk inriktning. Bland deltagarna på allmän kurs hade 65 procent valt en allmän bred ämnesinriktning. Av deltagarna på korta kurser studerade mer än en tredjedel samhällsvetenskapliga ämnen.

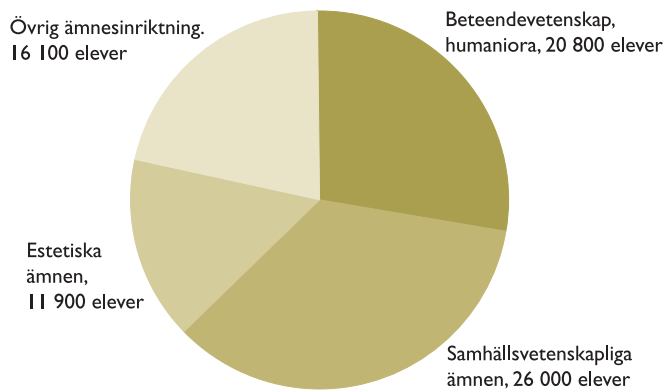
**Antal elever efter
ämnesinriktning
på särskilda kurser
höstterminen 2003**

**Antal elever efter
ämnesinriktning
på allmänna kurser
höstterminen 2003**

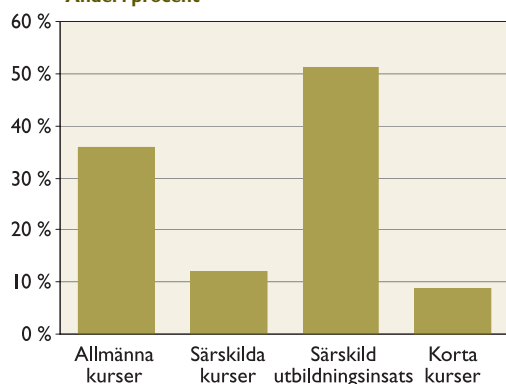

**Antal elever efter
ämnesinriktning
på korta kurser
höstterminen 2003**

Andel deltagare i folkhögskolan med funktions- och språkhinder hösten 2003

Andel i procent

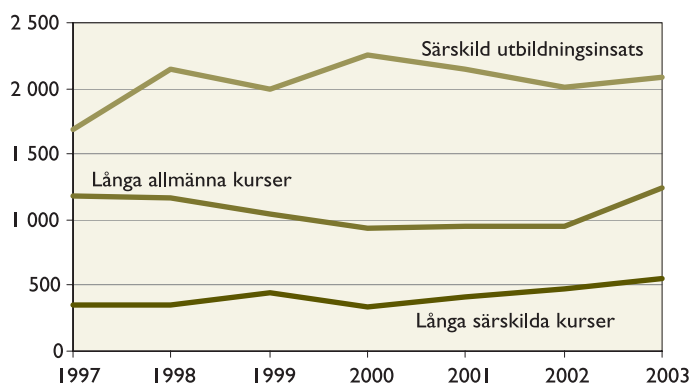

Invandrare

Med invandrare avses kursdeltagare som har utländskt medborgarskap eller är födda utomlands.

Antalet funktionshindrade och invandrare med brister i svenska språket som deltagit i långa kurser har ökat de senaste åren, främst inom särskild utbildningsinsats. Hösten 1997 hade lite mer än en fjärdedel av deltagarna på särskild utbildningsinsats något funktionshinder för att under hösten 2003 omfatta drygt hälften av deltagarna på denna kursstyp.

Antal invandrare på folkhögskolans långa kurser höstterminerna 1997–2003

Hög andel invandrare inom särskild utbildningsinsats

Andelen invandrare på de långa kurserna uppgick hösten 1997 till 11 procent. Andelen har sedan dess ökat och uppgick hösten 2003 till 14 procent.

Störst andel invandrare finns inom särskild utbildningsinsats. Det är även här ökningen varit som störst. Hösten 2003 hade knappt var tredje kursdeltagare utländsk bakgrund vilket kan jämföras med knappt var femte sex år tidigare.

Kostnader

Folkhögskolorna kostade knappt 3 miljarder

År 2003 uppgick kostnaden för folkhögskolorna till 2 996 miljoner kronor. Undervisning utgjorde det största kostnadsslaget med 49 procent av kostnaderna, 1 463 miljoner kronor.

Kostnad efter kostnadsslag 2003

Kostnader i miljoner kronor

Undervisning, personal	1 254
Undervisning, övrigt	209
Administration, personal	199
Administration, övrigt	118
Kök och hushåll, personal	217
Kök och hushåll, övrigt	128
Fastigheter/lokaler, personal	170
Fastigheter/lokaler, övrigt	525
Övriga kostnader	151
Extraordinära kostnader	23
Totalkostnad	2 996

Kävesta folkhögskola – en oas på närkeslätten

Elin och Lisette är två av de ca 140 eleverna vid Kävesta folkhögskola. De läser på Bild- och formlinjen, en linje där de får prova på allt, från silversmide till foto.

Kävesta folkhögskola är en av landets äldsta folkhögskolor, den grundades 1873. Skolan ligger på Närkes landsbygd. Man kan välja att läsa som dagelev eller som inneboende på internatet.

På Kävesta kan man läsa:

Allmän linje

Naturvetarlinje

Musiklinje

Bild- och formlinje

Collegeutbildning i samarbete med Örebro universitet

Kreativ och inspirerande miljö

Miljön är inspirerande och harmonisk. Det råder ett lugn och en rofylldhet över området som, förutom huvudbyggnaden av sten, består av små röda trähus med vita knutar.

I lektionssalarna kan man känna inspirationen, koncentrationen och skapandet. Eleverna är djupt fokuserade på sina uppgifter.

Väggarna i lektionssalarna är fulla av elevernas senaste verk, allt från skisstecskningar i blyerts till tygmönster och de senaste oljemålningarna. Utanför träslöjdssalen står ett bord med modeller av skyskrapor i storstadsmiljö.

– Det är roligt att få möjlighet att prova på allt, tycker både Elin och Lisette. Lärarna är jättebra och lektionerna pedagogiskt upplagda.

Foto: Mari Jorsäter

Foto: Mari Jorsäter

Utbildning med bredd

Det var den breda, allmänna inriktningen som lockade dem båda till denna Bild- och formlinje.

Lisette läste 'kläder och mode' på gymnasiet, men hon är intresserad av det mesta och vill gärna prova på mer. Hennes drömyrke i framtiden är att bli modedesigner i Paris. Mer konkret kan hon tänka sig bli bild- eller textillärare i Sverige, bara hon får jobba med händerna.

Elin kom direkt från gymnasiets estetiska program till folkhögskolan. Även hon kan tänka sig bli bildlärare

men drömmen är att bli tyg- eller möbeldesigner.

Ingen av dem kan tänka sig att jobba med något stillasittande, de känner att de måste få skapa med händerna.

Varför Kävesta folkhögskola?

– Det är kul, säger Elin. Jag visste inget från början men det är verkligen något jag kan rekommendera! Det bästa är att man träffar så mycket roligt folk och att man umgås över kurserna.